

С. В. Шумило

Парфеній (Левицький)

ПАРФЕНІЙ (Левицький Памфіл Андрійович; 28. 09(10. 10). 1858, с. Плішивець Гадяцького пов. Полтавської губ., нині Миргородського р-ну Полтавської обл. — січень 1922, Полтава) — церковний діяч. Закінчив Полтавську духовну семінарію (1878) і Київську духовну академію зі ступенем кандидата богослов'я (1884). Відтоді — помічник доглядача Переяславського духовного училища (нині Ярославської обл., РФ). 1894 прийняв чернечий постриг. 1895 піднесений у сан архімандрита і призначений ректором Віфанської духовної семінарії (м. Сергіїв Посад, нині Московської обл.); від 1897 — ректор Московської духовної семінарії. 1899 хіротонізований на єпископа Можайського, вікарія Московської єпархії. Від 1902 — позаштатний член Московської синодальної контори і вікарій тієї ж єпархії. Опікувався зведенням у рідному селі мурованої церкви Покрови (1902—06; архітектор [І. Кузнецов](#), збереглася донині) за зразком козацького дерев'яного Свято-Троїцького собору (1781) в м. Новомосковськ (нині Дніпропетровської обл.). Від 1904 — єпископ Подільський і Брацлавський. Організував видання і став редактором перекладу Євангелія українською мовою, для чого 1905 у м. Кам'янець-Подільський (нині Хмельницької обл.) створив спеціальну комісію ([Ю. Сіцинський](#), [К. Стиранкевич](#) та ін.). Переклад, у редагуванні якого взяли активну участь [П. Житецький](#), [О. Левицький](#), [О. Шахматов](#), був надрукований 1906—11 у Москві (паралельно зі слов'янським текстом). Проповідував у парафіях українською мовою, на великодній літургії 1907 у Кам'янці-Подільську замінив церковнослов'янський текст Євангелія від Іоанна українським. Сприяв запровадженню викладання у духовній семінарії української історії та літератури, у церковно-парафіяльних школах — української мови. Обраний почесним членом Подільського церковного історико-археологічного товариства, брав участь у діяльності місцевого товариства «Просвіта». Від

1908 — єпископ Тульський і Белєвський. 1917 вийшов на спокій, був парафіяльним священником у рідному селі. Від березня 1920 керував Полтавською єпархією. У серпні того ж року на прохання Всеукраїнської православної церковної ради дав згоду взяти під опіку українські парафії, висвятив для них понад 30 священників. Просив московського патріарха *Тихона* (Белавіна) дати йому благословення «взяти під догляд» Українську Церкву, однак у березні 1921 Собор єпископів РПЦ засудив дії П. на підтримку українського церковного руху. 24 травня 1921 на Соборі Київщини обраний митрополитом УАПЦ, але під тиском ієрархів Московського патріархату та через незгоду з реформаторськими ідеями групи о. [Василя](#) (Липківського) почав дистанціюватися від неї. Остаточний розрив з УАПЦ стався у жовтні 1921 після її першого установчого Собору, на якому здійснено пресвітеріанські «самохіротнії» без участі єпископів, визнані П. «неканонічними». Тоді ж звернувся з клопотанням до Патріаршого екзарха України архієпископа [Михаїла](#) (Єрмакова) про рукопокладення на українського єпископа та вікарія Полтавської єпархії о. *Феофіла* (Булдовського). Похований у Полтавському Хрестовоздвиженському монастирі.

Рекомендована література

1. Левицкий О. Новый храм в старом украинском стиле // Киевская старина. 1906. Т. 45, № 11—12;
2. М-ський М. Галерея сучасних наших діячів: Архієпископ Парфеній // Сніп. 1912. Ч. 2;
3. Щербаківський В. З життя архієпископа Парфенія Левицького // Визвольний шлях. 1961. Кн. 7;
4. Стародуб А. В. Листи єпископа Парфенія (Левицького) до Ореста Левицького та Єлисея Трегубова як джерело до вивчення історії видання українського перекладу Євангелія // Укр. археогр. щорічник. К., 2002. Вип. 7;
5. Феодосий (Процюк). Обособленческие движения в Православной церкви на Украине (1917—1943). Москва, 2004;
6. Зінченко А. Московський період життя й діяльності єпископа Парфенія Левицького (за матеріалами офіційної преси) // Київська старовина. 2009. № 5/6.

Бібліографічний опис:

Парфеній (Левицький) / С. В. Шумило // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-883203>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).